

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยได้สรุปถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชาสังคมศึกษาในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชาสังคมศึกษา ในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา

สมมุติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชาสังคมศึกษา ในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษามีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ลักษณะประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารวิทยาลัย และครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่ปฏิบัติการสอน ในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษาซึ่งแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ กองวิทยาลัยเทคนิค กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กองวิทยาลัยเกษตรกรรม จำนวน 77 วิทยาลัย ในทุกเขตการศึกษาโดยใช้วิธีสุ่มแบบง่าย รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 385 คน ประกอบด้วย

1.1 ผู้บริหารวิทยาลัยได้แก่ ผู้อำนวยการวิทยาลัย และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จากวิทยาลัยทั้ง 77 แห่ง โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง เป็นประชากรจริงทั้งหมด 154 คน

1.2 ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา เป็นครูที่ปฏิบัติการสอนและที่ใช้เป็น

ประชากรจริงของการวิจัยครั้งนี้จำนวน 231 คน จากวิทยาลัยทั้ง 77 แห่ง โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยการศึกษาจาก คำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะตรวจสอบ (Check-list)

ตอนที่ 2. เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชาสังคมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีข้อบ่งชี้ครอบคลุมงานของหัวหน้าแผนกวิชา 12 ด้าน คือ การเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียน หลักสูตรและเอกสารการใช้หลักสูตร งานคานาพิเศษการสอน การควบคุมดูแลการสอนของครู อาจารย์ การจัดการบริการคานาวัสดุอุปกรณ์การสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน การติดตามและประเมินผลงานของครูอาจารย์ การติดต่อและงานคานาธุรการ การบริหารบุคลากรฝ่ายวิชาการ การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการของครูอาจารย์ในสายวิชาสังคมศึกษา การให้ความร่วมมือกับสถาบันฝึกหัดครู คานาการฝึกสอน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการส่งและรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองเฉพาะวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร นอกนั้นใช้บริการของทางกาสื่อสารแห่งประเทศไทย โดยส่งแบบสอบถามทั้งสิ้น 385 ฉบับ ได้รับคืนมา 334 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.75

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1. คานาสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้

การร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชา
สังคมศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่ามัธยิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard
Deviation) ส่วนการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นในค่านต่าง ๆ ของกลุ่ม
ประชากรใช้วิธีทดสอบหาค่า t-test

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล หอจะสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 334 คน เป็นชายมากกว่าหญิง คือ
เป็นชายร้อยละ 57.1 เป็นหญิงร้อยละ 42.8 ถ้าจำแนกตามประชากรจริงจากกลุ่ม
ตัวอย่างวิทยาลัยที่สุ่มมาแล้วพบว่าผู้บริหารเป็นชายมากกว่าหญิง คือ เป็นชายร้อยละ 82.4
ครูเป็นหญิงมากกว่าชาย คือ เป็นหญิงร้อยละ 59.1
2. อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม อายุระหว่าง 41-50 ปี มีมากที่สุด คือ
ร้อยละ 36.8 ถ้าจำแนกภายในกลุ่มประชากรจริง พบว่าผู้บริหารวิทยาลัยอายุระหว่าง
41-50 ปี มีมากที่สุด คือ ร้อยละ 64.1 ครูอายุระหว่าง 21-30 ปี มีมากที่สุด คือ ร้อยละ
43.3
3. อายุราชการของผู้ตอบแบบสอบถาม อายุราชการระหว่าง 1-5 ปี
มีมากที่สุด คือ ร้อยละ 20.9 ถ้าจำแนกตามกลุ่มประชากรจริง พบว่าผู้บริหารวิทยาลัยที่
มีอายุราชการระหว่าง 21-25 ปี มีมากที่สุด คือ ร้อยละ 38.1 ครูที่มีอายุราชการระหว่าง
1-5 ปี มีมากที่สุด คือ ร้อยละ 33.4
4. สถานภาพทางการสมรสของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถาม
ทั้งหมดจำนวน 334 คน สมรสแล้วมากกว่าเป็นโสด คือ ร้อยละ 67.3 ถ้าจำแนกตามกลุ่ม
พบว่าผู้บริหารวิทยาลัยสมรสแล้วมากกว่าเป็นโสด คือ ร้อยละ 87.0 ครูสมรสแล้วมากกว่า
เป็นโสด คือ ร้อยละ 54.6

5. วุฒิทางการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม วุฒิปริญญาตรีมีมากที่สุด คือ ร้อยละ 88.0 ถ้าจำแนกตามกลุ่มพบว่า ผู้บริหารวิทยาลัยวุฒิปริญญาตรีมีมากที่สุด คือ ร้อยละ 74.8 ครูวุฒิปริญญาตรีมีมากที่สุด คือ ร้อยละ 96.5

6. จำนวนชั่วโมงสอนของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีชั่วโมงสอนมากกว่า 20 คาบขึ้นไปมีมากที่สุด คือ ร้อยละ 34.1 ถ้าจำแนกตามกลุ่มพบว่าผู้บริหารวิทยาลัยส่วนมากทำหน้าที่บริหารอย่างเดียว คือ ร้อยละ 67.1 ครูที่มีชั่วโมงสอนมากกว่า 20 คาบขึ้นไปมีมากที่สุด คือ ร้อยละ 54.6

ตอนที่ 2. ความคิดเห็นของผู้บริหารวิทยาลัยและครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชาสังคมศึกษาในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา ผลวิเคราะห์ทั้ง 12 ด้าน และผลสรุปทุกด้านรวมกัน พอจะสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นในด้านการเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียน ผู้บริหารวิทยาลัยมีความคิดเห็นสอดคล้องกับครู มีเกณฑ์ความคิดเห็นในระดับมาก สำหรับความคิดเห็นโดยส่วนรวมแล้วอยู่ในระดับมาก

2. ความคิดเห็นในด้านหลักสูตรและเอกสารการใช้หลักสูตร ผู้บริหารวิทยาลัยมีเกณฑ์ความคิดเห็นในระดับมาก ส่วนครูมีเกณฑ์ความคิดเห็นในระดับน้อย สำหรับความคิดเห็นส่วนรวมแล้วอยู่ในระดับน้อย

3. ความคิดเห็นในคํานงานนิเทศการสอน ผู้บริหารวิทยาลัยมีเกณฑ์ความคิดเห็นในระดับมาก ส่วนครูมีเกณฑ์ความคิดเห็นในระดับน้อย สำหรับความคิดเห็นส่วนรวมแล้วอยู่ในระดับน้อย

4. ความคิดเห็นในด้านการควบคุมดูแลการสอนของครู อาจารย์ ผู้บริหารวิทยาลัยมีเกณฑ์ความคิดเห็นในระดับมาก ส่วนครูมีเกณฑ์ความคิดเห็นในระดับน้อย สำหรับความคิดเห็นส่วนรวมแล้วอยู่ในระดับมาก

5. ความคิดเห็นในด้านการจัดการบริการคํานว้ศุอุปกรณ ผู้บริหารวิทยาลัยมีเกณฑ์ความคิดเห็นในระดับมาก ส่วนครูมีเกณฑ์ความคิดเห็นในระดับน้อย สำหรับความคิดเห็นส่วนรวมแล้วอยู่ในระดับมาก

6. ความคิดเห็นในด้านการส่งเสริมการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารวิทยาลัย มีเกณฑ์ความคิดเห็นในระดับมาก ส่วนครูมีเกณฑ์ความคิดเห็นในระดับน้อย สำหรับความคิดเห็น ส่วนรวมแล้วอยู่ในระดับน้อย

7. ความคิดเห็นในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน ผู้บริหาร วิทยาลัยและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน มีเกณฑ์ความคิดเห็นในระดับมาก สำหรับความคิดเห็นโดยส่วนรวมแล้วอยู่ในระดับมาก

8. ความคิดเห็นในด้านการติดตามและประเมินผลงานของครูอาจารย์ ผู้บริหารวิทยาลัยมีเกณฑ์ความคิดเห็นในระดับมาก ส่วนครูมีเกณฑ์ความคิดเห็นในระดับน้อย สำหรับความคิดเห็นส่วนรวมแล้วอยู่ในระดับน้อย

9. ความคิดเห็นในด้านการติดต่อและงานค้ำชูการ ผู้บริหารวิทยาลัยและครู มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน มีเกณฑ์ความคิดเห็นในระดับมาก สำหรับความคิดเห็นโดยส่วนรวม แล้วอยู่ในระดับมาก

10. ความคิดเห็นในด้านการบริหารบุคลากรฝ่ายวิชาการ ผู้บริหารวิทยาลัย และครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน มีเกณฑ์ความคิดเห็นในระดับมาก สำหรับความคิดเห็นโดย ส่วนรวมแล้วอยู่ในระดับมาก

11. ความคิดเห็นในด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการของครูในสาย วิชาสังคมศึกษา ผู้บริหารวิทยาลัยมีเกณฑ์ความคิดเห็นในระดับมาก ส่วนครูมีเกณฑ์ความ คิดเห็นในระดับน้อย สำหรับความคิดเห็นโดยส่วนรวมแล้วอยู่ในระดับมาก

12. ความคิดเห็นในด้านการให้ความร่วมมือกับสถาบันฝึกหัดครูด้านการฝึกสอน ผู้บริหารวิทยาลัยและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน มีเกณฑ์ความคิดเห็นในระดับน้อย สำหรับ ความคิดเห็นส่วนรวมแล้วอยู่ในระดับน้อย

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารวิทยาลัยและครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาเกี่ยว กับการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชาสังคมศึกษาทั้ง 12 คำน ปรากฏว่ามีความคิดเห็นแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยนี้พบว่าเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชาสังคมศึกษาในทุกด้าน ผู้บริหารมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และปฏิบัติงานมากเป็นอันดับหนึ่งในด้านการบริหารบุคลากรฝ่ายวิชาการ ส่วนครูมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย แต่ด้านที่เห็นว่ามีมีการปฏิบัติงานมากเป็นอันดับหนึ่งคือ ด้านการบริหารบุคลากรฝ่ายบริหาร สำหรับความคิดเห็นโดยส่วนรวมของผู้บริหารและครูเห็นว่าหัวหน้าแผนกวิชา มีการปฏิบัติงานโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

ในการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชาเมื่อแยกเป็นด้านจากความคิดเห็นส่วนรวมของผู้บริหารและครูพบว่า ด้านที่หัวหน้าแผนกวิชามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านการเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียน การควบคุมดูแลการสอนของครูอาจารย์ การจัดการด้านวัสดุอุปกรณ์ การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน การติดต่อและงานด้านธุรการ การบริหารบุคลากรฝ่ายวิชาการ การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการของครูในสายวิชาสังคมศึกษา ส่วนด้านที่หัวหน้าแผนกวิชาสังคมศึกษามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยได้แก่ด้านหลักสูตรและเอกสาร การใช้หลักสูตร การส่งเสริมการเรียนของนักเรียน การติดตามและประเมินผลงานของครูอาจารย์ และงานด้านนิเทศการสอน การให้ความร่วมมือกับสถาบันฝึกหัดครูด้านการฝึกสอน ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียน ความคิดเห็นโดยส่วนรวมของผู้บริหารและครูเห็นว่าหัวหน้าแผนกวิชามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่ผู้บริหารและครูเห็นว่าการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชาอยู่ในระดับมากคือ การวางแผนนโยบายทางวิชาการไว้อย่างแน่นอน การศึกษาขอบเขตเนื้อหาและความมุ่งหมายของหลักสูตรร่วมกับคณะครูอาจารย์ให้มีความเข้าใจตรงกัน การจัดตารางสอนให้เรียบร้อยจนสามารถดำเนินการสอนได้ในวันแรกที่เปิดภาคเรียน การพิจารณาเลือกหนังสือแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ และหนังสือคู่มือการสอนวิชาสังคมศึกษาร่วมกับครูผู้สอน การวางแผนจัดซื้อ และจัดหาวัสดุอุปกรณ์การสอนให้ตรงตามหลักสูตร และการประชุมปรึกษาตกลงกันในเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน จากผลการวิจัยแสดงว่า หัวหน้าแผนกวิชาสังคมศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนงาน ได้ให้มีการประชุมปรึกษาหารือ

รวมกันก่อน เพื่อจะได้มีโอกาสอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันและกัน และมีความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับหลักสูตร ดังเช่น หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ การสอน เอกสารประกอบการเรียนเหล่านี้มากทีเดียว ซึ่งสอดคล้องกับหน้าที่ของผู้บริหาร ในการนำหลักสูตรไปใช้ดังที่ ธำรง บัวศรี (2515 : 152-153) ได้เสนอแนะไว้ ส่วนข้อที่กลุ่มผู้บริหารและครู เห็นว่าระดับการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชาสังกัดศึกษาอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยส่วนรวมน้อยที่สุด คือ การประชุมครู อาจารย์ เพื่อประเมินผลการเรียน การสอนในปีที่แล้ว และพิจารณาหาทางแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ การจัดให้มีการสัมมนาปัญหาด้านวิชาการเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในปีที่แล้ว ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าหัวหน้าแผนกวิชาควรให้ความสำคัญกับงานด้านนี้ให้มาก เพราะงานด้านนี้จะมีผลต่อกระบวนการเรียนการสอนทั้งหมด ทำให้สามารถประเมินสัมฤทธิ์ผลของการสอนของครูและสัมฤทธิ์ผลของการเรียนได้ครบถ้วน

2.2 ด้านการใช้หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูโดยส่วนรวมเห็นว่าการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าในเรื่องการปรับปรุงแก้ไขเอกสารการใช้หลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ และการวิเคราะห์หลักสูตรของแผนกวิชา เพื่อให้การสอนตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรผู้บริหารและครู เห็นว่าการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย หัวหน้าแผนกวิชาควรติดตามผลการใช้หลักสูตร เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขเอกสารการใช้หลักสูตร เพราะการติดตามผลย่อมมีผลต่อการวิเคราะห์ข้อดีข้อบกพร่องต่าง ๆ ของหลักสูตรของแผนกวิชาอันจะมีผลต่อการปรับปรุงเอกสารให้ทันสมัย

2.3 ด้านนิเทศการสอน ความคิดเห็นโดยส่วนรวมของผู้บริหารและครูเห็นว่าการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยจากผลการวิจัยผู้วิจัยเห็นว่า งานนิเทศการสอนไม่ใช่เป็นงานหลักของหัวหน้าแผนกวิชา หัวหน้าแผนกวิชาสังกัดศึกษามีจำนวนชั่วโมงสอนมากไม่มีเวลาพอจะเข้าสังเกตการสอน และการที่หัวหน้าแผนกวิชาจะเข้าสังเกตการสอนของครู อาจทำให้ครูผู้สอนเกิดความไม่สบายใจในขณะที่สอน อีกประการหนึ่งคือการที่หัวหน้าแผนกวิชาและครูมีวุฒิทางการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรีเท่า ๆ กันอาจทำให้หัวหน้าแผนกวิชาเกิดความไม่มั่นใจในการนิเทศการสอนครูให้สายวิชา

จากการวิจัยพบว่างานนิเทศการสอนในเรื่องจัดให้มีการสาธิตวิธีสอนสังคมศึกษาที่ใช้
ได้ผลดีให้แก่ครูในสายวิชา หัวหน้าแผนกวิชาปฏิบัติน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย
ของ บุญนำ เลาสถิตย์ (2525 : 95) ที่ว่า งานที่หัวหน้าหมวดวิชาการปฏิบัติน้อย ได้แก่ การ
สาธิตการเรียนการสอนแก่ครูในหมวดวิชา

2.4 ด้านการควบคุมดูแลการสอนของครูความคิดเห็นโดยส่วนรวมของผู้บริหารและ
ครูเห็นว่า หัวหน้าแผนกวิชามีการปฏิบัติงานในด้านนี้อยู่ในระดับมากน้อยอมแสดงให้เห็นว่า การ
ปฏิบัติงานด้านนี้ของหัวหน้าแผนกวิชา ประสบความสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สมศรี ช่างนก
(2514 : 126) ที่ว่างานควบคุมดูแลการสอนของครู อาจารย์ มีปัญหาน้อยกว่าทุกด้าน ซึ่งน่าจะ
มาจากความสามารถในการปฏิบัติงานด้านนี้ของหัวหน้าแผนกวิชานั้นเอง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า หัวหน้าแผนก
วิชามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เช่น การจัดให้ครูอาจารย์ทำบันทึกการสอนประจำวัน การดูแล
ให้ครูอาจารย์เข้าสอนตรงตามเวลาที่กำหนด การมอบหมายและแบ่งงานสอนให้ครูได้สอนวิชาตาม
ความถนัด ความสามารถและความสนใจของแต่ละคนให้มากที่สุดและติดตามผลจากผลการวิจัย
แสดงว่า หัวหน้าแผนกวิชาสังคมศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดีว่า
การที่จะให้งานหนึ่งงานใดสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ หรือประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์
ต้องรู้จักเลือกบุคคลให้ถูกกับงานด้วย เพราะถ้าบุคคลใดทำงานที่ตรงกับความสามารถ ความถนัด
ความสนใจ ของแต่ละคนแล้ว จะทำให้เขาทุ่มความสามารถในงานนั้นอย่างเต็มที่และมีความสุข
ในการทำงานนั้น ๆ ผลงานที่ออกมาจึงจะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.5 ด้านการจัดบริการด้านอุปกรณ์การสอน ปัจจุบันงานด้านนี้เข้ามามีบทบาท
อย่างมากในการเรียนการสอน ถือว่าเป็นสื่อการสอนที่สำคัญมาก จากการวิจัยพบว่าความคิดเห็น
โดยส่วนรวมของผู้บริหารและครูเห็นว่าการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชาในด้านนี้อยู่ในระดับมาก
ข้อที่เห็นว่าปฏิบัติงานมากได้แก่ เรื่องการร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดให้
เหมาะสมกับสายวิชา การจัดหาหนังสือประกอบการเรียนการสอน หนังสือสารคดี และวารสาร
ที่มีคุณค่าในการเรียนวิชาสังคมศึกษาให้แก่ครู อาจารย์ และนักเรียน จากผลการวิจัยแสดงว่า
หัวหน้าแผนกวิชามีความสามารถ และให้ความสนใจในงานด้านนี้เป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ
เห็นว่า ห้องสมุดเป็นสถานที่ที่สามารถส่งเสริมความรู้ ความก้าวหน้าในการศึกษาให้แก่แก่นักเรียน
และครูในสายวิชาได้เป็นอย่างดี การจัดหาหนังสือประกอบการเรียนการสอนมาไว้ในห้องสมุด

เป็นการช่วยเหลือและกระตุ้นให้ครูและนักเรียนใช้หนังสือประกอบช่วยในการเรียนการสอน อันเป็นเครื่องมืออันหนึ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย

ส่วนข้อที่เห็นว่ามี การปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยคือ การแนะนำครูใหญ่จักเลือกใช้ อุปกรณ์อย่างถูกต้องเหมาะสมกับบทเรียนและได้ประโยชน์คุ้มค่า อาจเป็นเพราะว่าหัวหน้าแผนกวิชาไม่มีใครมีเวลาที่จะทำงานด้านนี้เต็มที่ เนื่องจากมีชั่วโมงสอนมาก และถือว่าเป็นหน้าที่ ความรับผิดชอบโดยตรงของครูผู้สอน

2.6 ด้านการส่งเสริมการเรียนของนักเรียน ความคิดเห็นโดยส่วนรวมของผู้บริหารและครูเห็นว่าการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชาในด้านนี้อยู่ในระดับน้อย ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ ทิพย์วรรณ สุชีโมกษ์ (2519 : 101) ที่ว่าการจัดส่งเสริมการเรียนของนักเรียน ได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยในโรงเรียนมัธยมศึกษา

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ข้อที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า หัวหน้าแผนกวิชา มีการปฏิบัติงานมากในเรื่องการจัดให้มีการแนะนำชี้แจงในเรื่องการเรียนและอธิบายเนื้อหาหลักสูตรให้นักเรียนได้เข้าใจและข้อที่เห็นว่ามี การปฏิบัติงานน้อยคือ เรื่องการติดต่อเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายอภิปราย เรื่องนารูเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาแก่ครูและนักเรียน ส่งเสริมนักเรียนแต่ละห้องได้แข่งขันและค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอสนับสนุนให้นักเรียนได้เข้าร่วมในการตอบปัญหาเกี่ยวกับความรู้วิชาสังคมศึกษาซึ่งสมาคมหรือบริษัทต่าง ๆ ได้จัดขึ้น และให้นักเรียนได้มีโอกาสออกไปศึกษานอกสถานที่เป็นโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการเรียนการสอนสังคมศึกษานั้นมีเวลาจำกัดอีกทั้งกิจกรรมที่บังคับในแต่ละโรงเรียนหรือวิทยาลัยนั้น ๆ มีมากพออยู่แล้ว การจะจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มอีกจะทำให้เวลาเรียนในหลักสูตรนั้นมีจำนวนชั่วโมงลดลงไป จะทำให้สอนไม่ทันตามหลักสูตรที่กำหนด ฉะนั้นหัวหน้าแผนกวิชาจึงจัดกิจกรรมเสริมเหล่านั้นน้อยลง ทั้งนี้ทราบว่าเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างมาก

2.7 งานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน ความคิดเห็นโดยส่วนรวมเห็นว่าการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชาสังคมศึกษาในด้านนี้อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่า มีข้อที่กลุ่มผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

และอยู่ในเกณฑ์ความคิดเห็นระดับมาก คือ การส่งเสริมให้ความรู้แก่ครูอาจารย์ในสายวิชาที่มี
 เกณฑ์การออกข้อสอบที่ถูกต้อง การดูแลการคุมสอนของครูอาจารย์ให้ดำเนินไปอย่างถูกต้องและ
 รัดกุม การรวบรวมพิจารณาเลือกตรวจดูความเหมาะสมของข้อสอบก่อนจะนำไปใช้เสมอ การ
 ควบคุมดูแลการพิมพ์ข้อสอบให้เป็นไปอย่างเรียบร้อยและถูกต้อง การตรวจทานกระดาษคำตอบ
 ของนักเรียน ซึ่งครูประจำวิชาได้ตรวจให้คะแนนแล้วอีกครั้ง การดูแลการกรอกคะแนนลงใน
 แบบฟอร์มให้เรียบร้อยก่อนส่งให้เจ้าหน้าที่ทำ ค.2 ก. การดูแลการเก็บคะแนนระหว่างปีของ
 ครูให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลจากผลการวิจัยที่ปรากฏนี้แสดงว่า หัวหน้าแผนกวิชา
 รับผิดชอบและมีความรับผิดชอบทางด้านนี้มาก ซึ่งผลทำให้งานด้านนี้สำเร็จโดยสมบูรณ์ได้เป็น
 ส่วนใหญ่

ข้อที่มีเกณฑ์ความคิดเห็นสอดคล้องกันและอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การวิเคราะห์ข้อสอบ
 ทำสถิตินักเรียนสอบได้สอบตก และเสนอแนะตามลำดับขั้นว่า หลักสูตรมีข้อบกพร่อง ควรแก้ไข
 และเพิ่มเติมอะไรบ้าง

จากผลการวิจัยนี้อาจเป็นเพราะว่าหัวหน้าแผนกวิชายังมีงานบริหารด้านอื่น ๆ อีกมาก
 จึงไม่มีใครมีเวลาทำการวิเคราะห์ข้อสอบ แต่หัวหน้าแผนกวิชาควรจะได้จัดทำบ้างเพราะจะเป็น
 ประโยชน์ต่อการประเมินผลการเรียนการสอนมาก

2.8 ด้านติดตามผลและประเมินผลงานของครู ความคิดเห็นโดยส่วนรวมของ
 ผู้บริหาร และครูว่าการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชาในดำนนี้อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแต่
 ละข้อพบว่าที่เห็นว่ามี การปฏิบัติงานน้อยคือ การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของครูในสายวิชาเป็น
 หลักฐาน สิ้นปีการศึกษาจัดให้มีการประเมินผลการวินิจฉัยผลงานที่ผ่านมา การชี้แจงปัญหาข้อ
 บกพร่องและเสนอแนะการแก้ไขและร่วมกันวางแผนสำหรับการปฏิบัติงานในปีต่อไป และการจัดทำ
 ระเบียบสะสมความสามารถ ความถนัดและประวัติของครูอาจารย์ในสายวิชา โดยเฉพาะข้อ-
 สุดท้ายนี้เป็นข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดจากผลการวิจัยแสดงว่า หัวหน้าแผนกวิชายังขาดการ
 ติดตามผลงานของครูอาจารย์เท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะหัวหน้าแผนกอาจยังขาดความรู้ในการประเมิน
 ผลงานที่เป็นโครงการ หากได้มีการประเมินผลงานของครูทุกปีแล้วจะเป็นการกระตุ้นให้ครูมีการ
 ตั้งตัวอยู่เสมอในเรื่องการเรียนการสอน จะทราบข้อบกพร่องของตนเองและพยายามแก้ไข
 ปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการเรียนการสอนอย่างมาก

2.9 งานด้านการติดต่อและงานด้านธุรการ ความคิดเห็นโดยส่วนรวมเห็นว่าการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชาในด้านนี้อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าหัวหน้าแผนกวิชามีการปฏิบัติงานมากในเรื่องการติดต่อประสานงานให้ครูในสายวิชาปฏิบัติงานร่วมกับด้วยดี การประสานงานเป็นอย่างดีกับฝ่ายธุรการและฝ่ายปกครองในโรงเรียน การติดต่อกับสมาคมองค์กร และบริษัทต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ การประสานงานกับหัวหน้าแผนกวิชาอื่น ๆ ในวิทยาลัยเดียวกันเพื่อความร่วมมือในด้านวิชาการ โดยเฉพาะข้อหลังนี้มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในค่านี้นี้ ข้อที่มีเกณฑ์ความคิดเห็นสอดคล้องกันและอยู่ในระดับน้อย คือ การติดต่อกับสถาบันฝึกหัดครู เพื่อขอความช่วยเหลือทางวิชาการ ผู้วิจัยเห็นว่างานด้านนี้มีความสำคัญเท่ากับการเรียนการสอน เพราะงานด้านนี้จะเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ จึงต้องจัดระบบติดต่อสื่อสารให้ดี ทั้งยังจะช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ในแผนกวิชาไม่ห่างเหินจากผู้บริหาร ทางผู้บริหารก็จะได้ทราบความเคลื่อนไหวของอาจารย์ได้เป็นอย่างดี ก่อให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

2.10 งานด้านการบริหารบุคลากรฝ่ายวิชาการ ความคิดเห็นโดยส่วนรวมเห็นว่าการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชาสังคมศึกษาในด้านนี้อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าหัวหน้าแผนกวิชามีการปฏิบัติงานในระดับมาก ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ครู แสดงความคิดเห็น เพื่อปรับปรุงงานด้านวิชาการให้กำลังใจแก่ครูอาจารย์ เพื่อที่จะร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจ และเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของงานร่วมกัน การยกย่องเสนอความดี ความชอบของครูในสายวิชาต่อผู้บริหารเพื่อเป็นการให้กำลังใจ ในเมื่อมีโอกาสที่จะทำ การแบ่งงานให้อาจารย์ โดยมอบอำนาจและหน้าที่แต่ละคนตามความเหมาะสม การส่งเสริมให้ครู มีโอกาสแสดงและใช้ความถนัดในการทำงานอย่างเต็มที่ การส่งเสริมให้ครูอาจารย์ในสายวิชาได้มีโอกาสรับผิดชอบงานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานด้านการสอน จากผลการวิจัยที่ปรากฏออกมาแล้วเห็นว่าหัวหน้าแผนกวิชาเห็นความสำคัญของงานการบริหารบุคลากรฝ่ายวิชาการ ซึ่งเป็นงานที่สำคัญด้านหนึ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะข้อที่ว่า แบ่งงานให้ครู อาจารย์ โดยมอบอำนาจและหน้าที่แต่ละคนตามความเหมาะสม ส่งเสริมให้มีโอกาสใช้ความสามารถความถนัด

ในการทำงานอย่างเต็มที่

2.11 งานด้านส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการของครู อาจารย์ในสายวิชา
สังคมศึกษา ความคิดเห็นโดยส่วนรวมเห็นว่าการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชาในด้านนี้อยู่ใน
ระดับมาก

เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่า ข้อที่เกณฑ์ความคิดเห็นส่วนรวมอยู่ในระดับมาก โดยมี
ค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ คือ การส่งครู อาจารย์ ไปอบรมเพิ่มพูนความรู้และสร้างควม
เจริญให้แก่วิชาชีพครู จากผลการวิจัยแสดงว่าหัวหน้าแผนกวิชาเล็งเห็นความสำคัญของการ
ส่งเสริมความก้าวหน้าของวิชาการของครูในเรื่องนี้มาก เพราะเห็นว่าการส่งครูเข้าร่วมประชุม
อบรม สัมมนาจะช่วยให้ครูมีความรู้ก้าวหน้าทันวิทยาการใหม่ ๆ ได้ จึงมุ่งพยายามให้ครูได้เข้า
อบรมสัมมนาตามหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น การส่งเสริมให้ครูเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมต่าง ๆ
ที่เกี่ยวกับวิชาครู หาวิธีการส่งเสริมให้ครูใช้ประโยชน์จากห้องสมุดให้เต็มที่และจัดกิจกรรมพิเศษ
ทางวิชาการที่มีคุณค่าต่อการศึกษา และส่งเสริมให้ความรู้แก่ ครู เช่น จัดหาภาพยนตร์มาฉาย เชิญ
วิทยากรมาบรรยาย

2.12 งานด้านการให้ความร่วมมือกับสถาบันฝึกหัดครูด้านการฝึกสอน ความคิดเห็น
โดยส่วนรวมเห็นว่า การปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชาในด้านนี้อยู่ในระดับน้อย เพราะว่า
วิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษาที่ใช้ทำการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่ไม่มีนิสิตไปฝึกสอนในวิทยาลัย กลุ่ม
ประชากรจึงเช็คคำตอบในช่องน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย จึงทำให้ค่าคะแนนเฉลี่ยในด้านนี้น้อยกว่า
ด้านอื่น ๆ แต่ครูในวิทยาลัยที่ยังไม่มีนิสิตฝึกสอนไปฝึกสอนเลยต้องการให้มีนิสิตไปฝึกสอนบ้าง เพื่อ
จะได้ทราบถึงวิธีสอนแบบใหม่ ๆ

3. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ
หัวหน้าแผนกวิชาสังคมศึกษาในทุกด้านแล้วพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูแตกต่างกัน
ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า การสังเกตพฤติกรรมการทำงานของหัวหน้าแผนกวิชาระหว่างผู้บริหารวิทยาลัย
และครูต่างกัน ความใกล้ชิดในการทำงานระหว่างผู้บริหารวิทยาลัยกับหัวหน้าแผนกวิชา และ
ระหว่างครูกับหัวหน้าแผนกวิชานั้น ผู้บริหารอาจจะน้อยกว่าครู เพราะในการทำงานนั้นครูมีโอกาส
คลุกคลีกับหัวหน้าแผนกวิชามากกว่า โดยขณะที่ผู้บริหารวิทยาลัยรับทราบการปฏิบัติงานของหัวหน้า
แผนกวิชาจากรายงานเป็นส่วนใหญ่ จึงอาจเป็นสาเหตุให้ผลการประเมินระหว่างผู้บริหารวิทยาลัย
และครูต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา

1. ครูควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าแผนกวิชาด้วย เพื่อเข้าใจและมีจุดมุ่งหมายร่วมกันในรายละเอียดการปฏิบัติงาน
2. เมื่อครูผู้สอนท่านใดต้องการความช่วยเหลือให้ช่วยแนะนำการสอน ควรปรึกษาและขอความช่วยเหลือจากหัวหน้าแผนกวิชาทันที
3. ครูผู้สอนควรแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานภายในแผนกต่อหัวหน้าแผนกวิชา เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานภายในแผนก

ข้อเสนอแนะต่อหัวหน้าแผนกวิชา

1. หัวหน้าแผนกวิชาสังคมศึกษาควรประชุมชี้แจงถึงหน้าที่ ความรับผิดชอบการปฏิบัติงานของตนให้ครูภายในแผนกวิชาทราบเพื่อให้เข้าใจการปฏิบัติงาน
2. หัวหน้าแผนกวิชาควรเป็นผู้นำในการใช้วิธีสอนใหม่ ๆ การนิเทศการศึกษา เช่น การสาธิตการสอน การประชุมครูวางแผนก่อนเปิดภาคเรียน การสังเกตการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในแผนก
3. หัวหน้าแผนกวิชาควรเป็นที่พึ่งทางวิชาการแก่ครูในแผนกวิชาและสามารถประพฤติปฏิบัติได้เหมาะสม
4. หัวหน้าแผนกวิชาสังคมศึกษาควรจัดทำหรือจัดหาเอกสารประกอบการเรียนการสอนได้ครบทุกวิชา และทุกระดับชั้น จัดกิจกรรมการเรียนการสอนจัดหาอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสม และแนะนำแหล่งวิทยากรต่าง ๆ แก่ครูผู้สอน

ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารวิทยาลัย

1. ผู้บริหารวิทยาลัยควรกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าแผนกวิชาไว้อย่างชัดเจน และชี้แจงให้หัวหน้าแผนกวิชาทราบ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารวิทยาลัยควรประเมินผลการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชาอย่างจริงจัง และสม่ำเสมอ

3. แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชา ควรพิจารณาคุณวุฒิที่เหมาะสมเพื่อเป็น ที่พึ่งทางวิชาการของครูในแผนกวิชา

ข้อเสนอแนะต่อกรมอาชีวศึกษา

1. ควรจัดอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของ หัวหน้าแผนกวิชา เพื่อพัฒนาการบริหารงานให้แก่หัวหน้าแผนกวิชา

2. หน่วยงานนิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา ควรร่วมมือกับหัวหน้าแผนกวิชาในการสาธิต การสอนหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีสอนแผนใหม่แก่ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในวิทยาลัยต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. การวิจัยในเรื่องนี้ควรหาวิธีการอื่น ๆ ในการหาข้อมูล เช่น การสังเกตการปฏิบัติงานเป็นบทศึกษาเฉพาะกรณี (Case - study) เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและแม่นยำ

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชาสังคมศึกษาและอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา

3. ควรมีการวิจัยเพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานในการวัดสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในระดับและประเภทต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารงาน เช่น ในการพิจารณาขั้นเงินเดือน หรือในการพิจารณาความดี ความชอบต่าง ๆ เป็นต้น